

Bergen 27.02.2018

Norges vassdrags- og energidirektorat
Middelthuns gate 29
Postboks 5901 Majorstua
0301 Oslo

ref. 201706767

Hørings svar fra Fjordkraft - forslag til endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomhet (tariffer i distribusjonsnettet)

Fjordkraft støtter ikke innføring av Effekttariffer overfor privatkunder.

Oppdaterte beregninger viser at bedriftsmarkedet, som representerer 60-70% av forbruket i Norge, allerede er på effekt-tariff. Vi støtter ikke antagelsen om at innføring av effektbasert tariff ovenfor den siste tredjedelen (husholdninger) vil være hensiktsmessig.

Vår vurdering er at et slikt komplekst regime overfor massemarkedet vil være feil både ut fra samfunnsøkonomiske, privatøkonomiske, sosialpolitiske og klimamessige hensyn.

Belastningene på kunder og samfunnet står ikke i forhold til antatt oppside og vi mener strøm er en for viktig innsatsfaktor i samfunnet til at man kan forsvare en eksperimentell omlegging av byrdefordelingen. Vi vurderer at den totale risikoen ved omleggingen er for høy.

Det er svært viktig at det velges en modell som er enkel og forståelig for folk flest. Dersom modellen er for komplisert blir den umulig å kommunisere på en god måte. Det er ingen grunn til å tro at kunder vil endre atferd dersom de ikke vet om endringer eller forstår hvordan de skal tilpasse seg endringen.

Bedrifter bør fortsette på målt effekt, da det fungerer godt i dag. Svært mange bedrifter har også allerede investert i tilpasninger.

Viktige kommentarer til høringsforslaget

NVE har listet opp noen overordnede målsetninger som bør ligge til grunn for endring i tariffene for nettleie.

- 1. **Tariffene skal dekke nettselskapets kostnader innenfor tillatt inntekt, og fordelingen av kostnadene mellom brukerne av nettet skal være rimelig.***
- 2. **Utformingen skal så langt som mulig bidra til effektiv utnyttelse og effektiv utvikling av nettet.***
- 3. **Tariffene bør være enkle og forståelige for kundene, slik at de har mulighet til å respondere på dem og dermed påvirke egen tariffkostnad.***

Fjordkraft vil understreke at vi mener den foreslåtte modellen med «abonnert effekt» ikke treffer godt på noen av målsetningene:

Fjordkraft veileder svært mange kunder om spørsmål rundt både kraft og nett. Vi mener at forslaget fra NVE vil være vanskelig å forstå for kundene og vanskelig å tilpasse seg til. At kundene vil forstå og foretrekke abonnert effekt er ikke godt dokumentert og dette gir svært høy gjennomføringsrisiko. Samfunnskostnaden ved omlegging er heller ikke godt dokumentert, gitt at atferdsendringer klart vil være en opplevd byrde og med redusert komfort for husholdningene. Potensialet for utsatte investeringer er ikke dokumentert, og vi erfarer at størsteparten av investeringer i nettet er knyttet til tidsmessig oppgradering som følge av alder på komponentene.

Den totale nettleien for husholdningsmarkedet representerer et betydelig kronebeløp per år og berører ca. 2,5 millioner husholdninger. En omlegging av måten nettleien beregnes på bør være svært veldokumentert. Vi ser ikke at NVE i sitt forslag har gode nok/tilstrekkelige undersøkelser om hvilke konkrete virkninger som kan forventes. Tvert imot opplever vi at forslaget i for stor grad er basert på antagelser om kundeatferd og ikke reell kunnskap. I et samfunn der digitaliseringen gir muligheter for raskere endringer er dette enda viktigere.

Vi kan heller ikke se at det er dokumentert at modellen vil gi ønsket virkning i forhold til en målsetting om å utsette investeringer i nett. Slik vi ser det er dette også basert på antagelser. Samfunnet har offensive mål om elektrifisering, og dette gir behov for robuste nett og oppgraderinger som kommer på tross av tariffomleggingen. Marginalkostnaden for nettet som følge av effektuttak er som det ligger i begrepet – marginal, og bør behandles deretter.

Vårt syn er også at det tas for lett på kundenes kostnader med oppgradering og investering i nytt utstyr som kan muliggjøre kundetilpasning. Det er ikke dokumentert hvor store engangskostnader og løpende investeringer kundene påføres.

Klima og Enøk:

I mange byer og tettsteder er alternativ fyring et stort lokalt utslippsproblem i dag. Både i Oslo og Bergen er helseproblemer knyttet til lokale utslipp godt dokumentert, og spesielt på kalde dager med høyt strømforbruk. Lokale myndigheter jobber aktivt for å få husholdninger til å kutte lokale utslippskilder. NVE skriver i sitt forslag at en konsekvens av modellen kan bli at kunder velger lokale utslippskilder på de kaldeste dagene, slik at strømnettet ikke belastes så mye. Dette vil virke mot de tiltakene som gjennomføres i kommunene. For husholdningene vil det være krevende å forholde seg til kommunen som ber dem bytte ut lokale utslippskilder, og kraftbransjen som ber dem om å bruke mindre strøm.

Forslaget er ikke dokumentert positivt for ENØK, men har klare negative effekter. Mange energiøkonomiserende tiltak baserer seg på utnyttelse av høy effekt, men i korte perioder. Induksjonsteknologi til oppvarming av luft og vann, som gjør at man kan redusere forbruket i mange av døgnets timer og utføre intensiv oppvarming når man har behov for det er et eksempel. Forslaget vil legge til rette for at bygg heller varmes opp om natten for å «spare effekt», med økt strømforbruk som konsekvens.

Manglende sosial profil

Modellen med «abonnert effekt» vil ikke være enkel for kundene å forholde seg til og vi mener den derfor ikke vil ha ønsket effekt. Bare det faktum at måleenheten ikke en gang er effekt, men gjennomsnittlig energiforbruk i løpet av en klokke time tilsier at kommunikasjonsutfordringen er uoverstigelig i forhold til folk flest.

Vi mener NVE bagatelliserer kompleksiteten for sluttkunde og overvurderer kundens evne til å tilpasse seg ved atferdsendring og teknologi, samt følge prissignalene, som for øvrig må karakteriseres som vage.

Effekt (kWh/h) er en ukjent valuta for kunden

Prissignalet for effekt blir kun ett av mange priselementer kunden har å forholde seg til. Det er flere grunner til at modellen vil oppleves som komplisert for kunden.

Prissignalene er utydelige og vage. «Abonnert effekt» er et begrep som vil bli svært vanskelig for kundene å ha et forhold til. Det vises til at abonnementsmodellen er kjent fra både bredbånds- og mobilmarkedet. Vi mener det i realiteten er svært misvisende å sammenligne «abonnert effekt» med modellene fra disse markedene ettersom kunden ikke vil ha en sanntidsopplevelse av at strømforbruket går over abonnert effekt, med mindre kunden investerer i kostbart utstyr for å måle og utjevne strømforbruket. For folk flest vil eventuelt «overforbruk» ikke oppdages før man mottar regningen.

- Modellen fra bredbåndsmarkedet er basert på nedlastningshastighet. Dersom kunden på grunn av høy bruk nærmer seg terskelen i abonnementet vil han umiddelbart merke begrensingen ved at brukeropplevelsen blir forringet. Dersom dette skjer vil han umiddelbart kunne tilpasse seg med å begrense forbruket eller å oppgradere abonnementet.
- Den vanligste modellen fra mobilmarkedet er en datasentrisk pris hvor kunden ideelt sett kjøper et abonnement som inneholder en datapakke basert på hvor mye data han forventer/ønsker å bruke i løpet av en måned. Dersom han bruker mer vil han få et varsel på SMS som gjør at han kan tilpasse seg umiddelbart ved å kjøpe ekstra datapakker, bestille abonnement med høyere datamengde eller betale overforbrukssats – som for øvrig oppleves svært lite gunstig av kundene. I tillegg vil kunden oppleve at nedlastningshastigheten settes ned til et minimum når datamengden er brukt opp. Det er derfor en trend i dette markedet at tilbyderne tilbyr muligheter for å sikre seg mot overforbruk.

Forslaget for strømbransjen, hvor man ikke enkelt kan endre abonnement opp/ned raskt vil oppleves som frustrerende og rigid for husholdningene. Konsekvensen blir svekket omdømme for bransjen og lavere kundetilfredshet for strømleverandørene som fronter avtalene.

Å sammenligne en mer eller mindre låst monoptariff med en fleksibel bredbånds-løsning der man står fritt til å bytte leverandør vurderes som i beste fall forunderlig.

Teknologisk byrde for kunden

NVE viser til at det i markedet vil komme teknologiske muligheter for å styre effekt gjennom døgnet og året. NVE hviler forslaget sitt på at teknologi vil hjelpe og at strømleverandører og andre tjenesteleverandører kan hjelpe kundene til å styre strømforbruket sitt. Vi tror også at det, uavhengig av valgt tariffmodell, vil komme teknologiske løsninger, men det vil bli kostbart for de som velger å tilpasse seg. For at man skal kunne mene noe om samfunnsøkonomisk lønnsomhet må man ha et

klarere bilde av hva det vil koste kunden å endre strømvaner fra f.eks 5 til 3 kwt/t. Dette er teknologi med svært høy endringstakt både i forhold til hardware og software, og det betyr at kunden må reinvestere hvert 3-5 år for ikke å pådra seg en for høy teknologisk gjeld.

Et eksempel: Dersom kostnaden er 200 kr per mnd. for 3 millioner målepunkt så vil kostnadene beløpe seg til 7,2 milliarder i årlige kostnader.

Ikke effektivt nok

«Gjennomsnittlig energi pr. hele time», her kalt «Effekt» (kWh/t) gir insentiv til å spekulere i når det lades, ved å time last mest effektivt mellom timene. De teknologiske løsningene som skal redusere effekttoppene for effektkrevende installasjoner vil konfigureres slik at toppeffekten ikke nødvendigvis reduseres, men ved å koble inn/ut midt i timene fordeles det høye effektuttaket på to timer.

En del eksempler som det vises til er åpenbart misvisende. En induksjonsovn med svært høy effekt vil være innkoblet i tilsvarende kortere tid, da energiforbruket ikke øker. Dette betyr at effektuttaket til en induksjonsovn ikke vil gi utslag på «Effekten», da den jo er målt som gjennomsnitt for timen. Tilsvarende vil gjelde for andre kortvarige effektuttak som for eksempel «instant heater» i stedet for varmtvannsbereider. Vi mener at det heller ikke er belegg for å hevde at utfordringene ved at mange forbrukere er på samtidig øker, da sannsynligheten for samtidig bruk reduseres tilsvarende effektøkningen.

Dette underbygger at måleenheten som kalles «Effekt», men som er «Gjennomsnittlig energiforbruk i hver hele time» er uhensiktsmessig.

Gjennom høringen ønsker NVE spesielt innspill på:

Lik modell for alle uttakskunder i distribusjonsnett, jf. forslag til § 14-2.

Fjordkraft mener at næringskunder bør fortsette med målt effekt. Vi støtter harmonisering av tariffer til husholdningskunder, men de

bør imidlertid ikke utsettes for «effekttariffer» eller «time of use».

Behov for krav om å tilby tidsdifferensierte abonnement til næringskunder.

Næringskunder bør beholde dagens løsning med Målt effekt. Dagens modell er godt etablert i bedriftsmarkedet, den virker, og svært mange kunder har allerede investert i tilpasninger.

Behov for krav om å tilby tidsdifferensiert overforbrukspris.

Fjordkraft mener tariffmodellen i ikke bør bli innført.

Behov for klarere føringer for fastsettelse av prisforholdet mellom abonnement og overforbruk, jf. forslag til første ledd og sjette ledd i § 14-2.

Fjordkraft mener tariffmodellen i sin helhet ikke bør bli innført.

Behov for å gi nærmere føringer for hva som legges i at kundene skal ha økonomisk insentiv til å holde seg innenfor abonnementet i «de fleste» timer, jf. forslag til endring i første ledd i § 14-2.

Fjordkraft mener tariffmodellen i sin helhet ikke bør bli innført.

Behov for klarere føringer for fastsettelse av abonnemeter, herunder intervall på trinnene og prisstigning på satsene på trinnene for å oppnå mer harmonisert tariffutforming, jf. forslag til første og annet ledd i § 14-2.

Fjordkraft er i prinsippet for en harmonisering mellom de mange nettselskapene vi har i dag. På tross av dette mener vi at den foreslåtte modellen ikke bør innføres.

Utfordrende rutiner, både for kunder og leverandører.

Behov for å regulere kundenes mulighet til å endre abonnement gjennom forskrift, jf. forslag til nytt fjerde ledd i § 14-2.

Ved oppstart av kundens tilknytning til en måler skal kunden oppfordres til å velge «nivå». Dersom kunden ikke velger vil det settes et nivå basert på historikk. Det vil være vanskelig for kunden å ta stilling til hvilket nivå som vil passe, og man må anta at kunden vil støtte seg på en anbefaling fra kraftleverandør eller nettselskap. Vi vet at det kan være store forskjeller i ulike kunders strømforbruk. Man kan ikke ta en families forbruk og anta at de som overtar boligen skal ha samme forbruksprofil. Overtakende familie kan komme urimelig ut økonomisk ved å overta etter

Behov for «effektsats» vil også kunne endre seg med endringer i familiestrukturer og ulike hendelser i livet. Barn som flytter ut, skilsmisser mm kan utløse endring i energibehov.

Behov for å gi nærmere føringer for hva som vurderes å være et rimelig nivå på overforbruksleddet i tariffen, og mulighet for geografisk differensiering av overforbruksleddet innad i konsesjonsområdet jf. forslag til nytt sjettede ledd i § 14-2.

Vil uansett bli krevende å administrere, både for NVE, nettselskap og til sist strømleverandører.

Tar heller ikke høyde for leverandørsentrisk markedsmodell

Ansvarsfordelingen mellom nettselskap, kraftleverandør og eventuelt Elhub når det gjelder informasjon til kunde om tariffkostnad per time, jf. forslag til nytt fjerde ledd i § 13-5, og når det gjelder nettselskapenes veiledningsplikt og forslag til nytt tredje ledd i § 14-2.

NVE skriver at:

I tilfeller kunden åpenbart har feil abonnement, ved nye kundeforhold eller ved vesentlige endringer i tariffen, kan abonnementet endres innenfor 12 måneders perioden.

I lys av den varslede innføringen av leverandørsentrisk markedsmodell er det naturlig at strømleverandørene tillegges oppgaven med å veilede kunden og anbefale effektabonnement. Servicedelen vil sannsynligvis bli håndtert profesjonelt og trygt av strømleverandørene, men dette åpner samtidig for misbruk i salgssituasjonen av mindre seriøse selgere/strømleverandører.

Eksempel: Selger kan friste kunden med en besparelse på f.eks 100 kr per mnd. i fastbeløp på nettleien viss du bytter til oss. «Bytt til oss så sparer du 100 kr i måneden». Deretter settes kunden over på en lavere effekt enn han hadde, gjerne feil i forhold til forbruksprofil, og betaler mer i overforbrukssats. Foruten at ny tariffstruktur for nettleie kan medføre en uheldig konkurranseparameter i sluttbrukermarkedet for strøm reiser dette spørsmål om hvordan reklamasjoner skal håndteres, hvilket ansvar som faktisk hviler på strømlleverandøren og hvilke rettigheter forbruker har dersom han har blitt feilinformert. Det reiser også spørsmål knyttet til den foreslåtte bindingstiden. Dersom en kunde har blitt rådgitt feil er det urimelig at han skal straffes med å ligge på feil tariff i lang tid etter at han oppdager det.

Krav til å videreføre variasjoner i endrete tapsforhold over året fra overliggende nett til uttakskunder i distribusjonsnettet, jf. forslag til nytt femte ledd i § 14-2.

Tap i nettet representerer en begrenset del av kostnaden for nettet og bør i hovedsak være av teoretisk interesse. Det bør følgelig ikke vies særlige hensyn i utformingen av tariffen, mens andre kriterier bør telle vesentlig mer i valg av løsning.

Om ny tariffmodell i forslag til endring i § 14-2 bør tre i kraft fra 1. januar 2020.

Det er antatt svært store investeringsbehov i distribusjonsnettet de neste tiårene. Et av argumentene for innføring av AMS er nettopp at nettselskapene vil få et langt mer detaljert bilde over strømforbruket i nettet, herunder lokale effekttopper. Denne kunnskapen vil igjen kunne gi et langt bedre beslutningsgrunnlag for fremtidige investeringer.

Det er derfor med forundring vi registrerer at ny tariffmodell lanseres før man har tilegnet seg ny kunnskap som AMS data vil kunne representere. Fjordkraft stiller spørsmålstegn ved rekkefølgen av tiltakene og er spørrende til at man ønsker å beslutte innføring av et tariffsystem som påvirke alle norske husholdninger før AMS er rullet ut.

Med vennlig hilsen

Arnstein Flaskerud